

Skriftlig høringsinnspill – Totalberedskapsmeldingen - Abelia

Abelia er foreningen for kunnskaps- og teknologivirksomheter i NHO. Vi organiserer 2800 virksomheter med nær 67 000 årsverk. Vår visjon er «et digitalt og bærekraftig kunnskapssamfunn». Abelia har medlemmer innen blant annet IKT, rådgivning, utdanning, forskning og ideell sektor.

Abelia takker for muligheten til å komme med innspill til Stortingets behandling av Meld.St.9 (2024-2025) *Totalberedskapsmeldingen – forberedt på kriser og krig*. Vi representerer en rekke sentrale aktører innen både kunnskaps- og teknologinæringslivet og frivillig sektor. Disse besitter både kompetanse, personell og infrastruktur som er en viktig del av den norske beredskapen over hele landet.

Totalberedskapskommisjonen trakk frem manglende integrering av næringslivet i beredskapen som en "vesentlig svakhet" ved det norske beredskapsarbeidet. Forslaget om å styrke og utvide ordningen med nasjonale og lokale beredskapsråd hvor næringsliv og frivillighet er representert, vil gi et positivt et bidrag til å integrere disse aktørene tettere i arbeidet med å planlegge og dimensjonere beredskapsplanleggingen. Vi støtter også forslaget om å opprette en nasjonal cyberberedskapsordning med relevante myndigheter og miljøer i næringsliv og forskning. Innovasjonsselskapene er også godt rustet til å fungere som kompetansemiljø og koblingsagenter i arbeidet. Vi henviser til høringsinnspillet fra Foreningen for Innovasjonsselskaper i Norge.

Samtidig som tettere integrering av privat sektor i beredskapsarbeidet er ønskelig, må det understrekes dette samarbeidet ikke utelukkende kan baseres på dugnadsinnsats fra privat og ideell sektor. Både i kommuner med trange kommunebudsjetter og blant landets mange små miljøer er det fort daglig drift som prioriteres. Her må det offentlige ta et større ansvar, også økonomisk, slik at kompetanse utvikles og kritisk infrastruktur og informasjon sikres.

Teknologibedrifter er en sentral del av den norske digitale beredskapen, og private selskaper eier viktige deler av den digitale infrastrukturen i Norge. Når regjeringen skriver at den vil "styrke den digitale motstandskraften og den nasjonale kontrollen av kritisk infrastruktur", er det viktig at dette skjer i nær dialog med selskapene som eier slik infrastruktur, og innenfor klare og forutsigbare rammebetingelser.

Vi er svært positive til regjeringens ønske om å stimulere forskning, innovasjon og teknologisk utvikling som kan bygge en sterkere cybersikkerhetsindustri i Norge. Dette vil

kunne bli et betydelig bidrag til både beredskap og næringsutvikling. Abelia bidrar gjerne i dialogen om både kritisk infrastruktur og cybersikkerhetsindustri.

En endret sikkerhetssituasjon har gjort behovet for sikkerhets- og beredskapstiltak i ekomsektoren større de siste årene, og både Nkom og PST har i sine sikkerhetsvurderinger understreket at sektoren er et sannsynlig mål. Videre fører klimaendringene til at hyppigheten på ekstremvær øker, som øker sårbarheten i digital infrastruktur. Program for forsterket ekom har som mål å vesentlig forbedre sikkerhet og beredskap for lokal kriseledelse og befolkning i tilfeller med langvarige strømbrydd, og er gjennomført i deler av landet. Totalt har det blitt tildelt midler til i underkant av 100 kommuner siden oppstart i 2014. Abelia mener gjennomføringstakten i programmet må økes betraktelig. Når det gjelder forslaget om en ny lov om grunnsikring av samfunnsviktige virksomheter, støtter vi at dette ses i sammenheng med implementeringen av CER- og NIS2-direktivene. Det vil sikre god samordning med EU på disse områdene, og en rask implementering av NIS2 og annet tilgrensende regelverk vil også styrke norske virksomheters konkurransemuligheter i vårt største eksportmarked.

Abelia er ikke negative til en lukket, kommersiell nasjonal skytjeneste, men mener grunnleggende forarbeid til dette må på plass før regjeringen går videre med arbeidet. Offentlig sektor består av svært mange ulike tjenester, sektorer og tjenestenivå, med ulik digital modenhet, størrelse og krav til sikkerhet. Både kvalitetssikringsarbeidet så vel som innspill fra blant annet KS og SKATE-nettverket peker på at hverken omfang av tjenesten eller nåværende organisering er tilstrekkelig utredet, og vi frykter at prosessen er startet i feil ende. Uten en tydelig forståelse av hvilke data som er skjermingsverdige, hvilke virksomheter som har kontroll over disse i dag og hvordan arbeidet i dag er organisert, vil det være tilnærmet umulig å migrere disse over på nye løsninger samlet og sikkert.

Helseberedskap er en viktig del av totalberedskapen, slik det ble understreket i helseberedskapsmeldingen. En sterk helseindustri med konkurransedyktige virksomheter gjør oss bedre rustet til å håndtere krisesituasjoner. Det er derfor viktig at regjeringen styrker offentlig-privat samarbeid for å bygge et helsevesen som kan møte kriser med fleksibilitet, skalerbarhet og omstillingsevne. Vi etterlyser samtidig beredskapsavtaler med helsenæringen som forberedende tiltak for fremtidige kriser. Gjennom etablerte avtaler kan bedriftene planlegge for å ha kapasitet og kompetanse til ekstraordinære leveranser når det er behov.

De frivillige organisasjonene spiller også en sentral rolle for beredskapen i Norge. Frivillig sektor har betydelig kapasitet til å bistå i håndtering av kriser, og frivillig beredskap er en god investering av offentlige midler. Vi mener i likhet med regjeringen at det er behov for å utvikle den statlige og kommunale frivillighetspolitikken på beredskapsområdet. Det må foreligge klare planer for hvordan frivilligheten skal inkluderes i eventuelle fremtidige kriser. I denne sammenheng er det et godt grep å sørge

for god representasjon fra frivilligheten i nasjonale og lokale beredskapsråd. Ikke minst er det gledelig at regjeringen vil øke tilskuddet til de frivillige organisasjonene i redningstjenesten med inntil 100 millioner kroner. Denne opptrappingen bør imidlertid skje raskere enn over åtte år, for å styrke beredskapen også på kortere sikt.

Kunnskapsberedskap er avgjørende for å kunne møte fremtidige kriser. Det er bra at regjeringen signaliserer et ønske om å satse på forskning og utdanning innenfor samfunnssikkerhet og totalforsvar, og forsterke kravene til departementenes kunnskapsberedskap. Det trengs imidlertid en langt mer konkret og målrettet satsing enn det som skisseres i denne meldingen. Vi har store forventninger til at den kommende systemmeldingen for forskningssystemet vil inneholde mer håndfaste mål og virkemidler. Bevilgningene via Forskningsrådet bør økes, og vi må styrke samarbeidet mellom næringsliv, offentlige myndigheter og forskningsmiljøer. For sistnevnte vil vi særlig understreke potensialet som ligger hos de uavhengige forskningsinstituttene, og henviser til høringsinnspillet fra Forskningsinstituttene Fellesarena.

Kompetanse innen cybersikkerhet er en avgjørende ressurs for den norske digitale beredskapen, og slik kompetanse er mangelvare. Det er derfor skuffende og bekymringsfullt at regjeringen ikke leverer mer konkrete og ambisiøse tiltak på kompetansefeltet. Det bør legges frem en forpliktende plan for hvordan studietilbudene innen IKT og cybersikkerhet kan styrkes de neste årene. Her bør man også sørge for å utnytte kompetansen og kapasiteten som ligger hos private høyskoler og fagskoler. Flere av disse har sterke undervisningsmiljøer innen IKT og cybersikkerhet, og etablerte samarbeid med næringslivet – samt erfaring med å skalere opp tilbudet raskt når etterspørselen øker.

Internasjonalt samarbeid er avgjørende for å styrke beredskapen vår. Vi er glade for at meldingen løfter frem viktigheten av samarbeid med de andre nordiske landene, med de baltiske statene, med resten av Europa og innenfor rammene av NATO. Det gis imidlertid for lite oppmerksomhet til beredskapsarbeidet i EU og hvordan utviklingen i unionen påvirker Norges muligheter til delta i dette. Vi forventer at regjeringen i sin utenrikspolitikk legger vekt på å legge til rette for et nært beredskapssamarbeid med EU.